

Ekim 2004 Yıl:1 Sayı:3

İçindekiler

Ekonomi - Finans

Tartışma: Bilginin Marjinal Maliyeti 2

Teknoloji

Tartışma: Üniversite ve Sistem 7

En Az Yüz Yıl Adam Olamayız 12

İnternet ve Dönüşüm 15

Platformla İlgili Haberler

Bülten'e Siz de Yazabilirsiniz 17

Bu bültende yayınlanan yazılardan sadece yazarı sorumludur. Yazıların telif hakları yazar belirtilmişse yazarına belirtilmişse www.tech-strategy.org sitesine aittir. Kaynak gösterilerek kullanılmak istendiğinde info@tech-strategy.org adresinden yazarına ulaşarak izin alınması gerekmektedir. Bu bültende yazılan yazılar yatırım danışmanlığı amacını taşımamaktadır. Bültendeki yazılar yatırım kararı verilirken kullanılmamalıdır. Kullanıldığı takdirde oluşabilecek zararlardan www.tech-strategy.org sitesi ve site yetkilileri sorumlu değildir.

Bülten ya da siteyle ilgili öneri, dilek ve şikayetlerinizi info@tech-strategy.org e-posta adresine gönderebilirsiniz.

Bu bölümdeki tartışmalar Finans Grubu'ndaki tartışmalardan derlenmiştir. Tartışmaların tamamına

<http://groups.yahoo.com/group/finans-grubu>

adresinden ulaşılabilir. Gruba

finans-grubu-subscribe@yahooogroups.com

adresine boş bir e-posta atarak üye olabilirsiniz.

Yazar:
Atilla Çifter

Yeni Büyüme Kuramı (Romer(1986)'ya dayanan) en çok teknoloji ve bilginin kimin tarafından ve nasıl üretileceği konusunda tıkanı. çünkü sabrı beyin bahsettiği "bilginin marjinal maliyetinin sıfır" olması ve hızla kopyalanabilmesi şirketler için ar-ge yatırımlarını caydıracaktı. bu noktada kamu teşviklerine ilişkin görüşler geldi. yalnız birçok bilim adamının değindiği gibi kamu teşvikleri "şeffaf ve dürüst bir yönetim" sayesinde ar-ge yatırımlarını teşvik edebilirdi. gelişmekte olan ülkelerden imitation'i kendine göre yoğurabilen(özellikle uzakdoğu) YBK yi rahatlıkla uygulayabiliyor ve uluslararası piyasalarda rekabet edebiliyordu. imitation'i geliştirmeyi bırakın kopyalayamayan dış ticaret serbestiyetişi olan güdük ülkeler ise sürekli yüksek cari açık veriyor, döviz-faiz-kür kısıkaçında krizlerle boğuşuyordu.

Teori gelişmiş ülkelerde doğrulamadı, bugün yüzlerce global marka teknoloji ve bilgiyi imitation'a rağmen sürekli üretiyor ve ayakta kalabiliyor. Çünkü YBK'nin oluşum yıllarında "Modern Pazarlama"nin ve "markalaşma"nin gücü bilinmiyordu. gelişmekte olan ülkeler bunlar için gerekli sermaye'ye de sahipti. Bugün uluslararası bir ilaç firması karının %30'unu ar-ge'ye ayırabiliyor, bu türkiye için inanılmaz bir rakam. sözün özü, bilginin Marjinal Maliyeti yeni üretilen bilgi'ye ve bunun pazar gücüne bağlıdır. Eğer pazarı bitmişse ve yeni üretilen bilgi yoksa marjinal maliyet sıfıra eşitlenmiştir. Sürdürülebilir büyüme yolunda Sermaye-Pazar-Bilgi ve Teknoloji arasındaki bağda bu şekilde oluşmuştur.

Saygılar,

Atilla Çifter

Yazar:
Sabri Öncü

Atilla Çifter:

- > Teori gelişmiş ülkelerde doğrulamadı, bugün yüzlerce
- > global marka teknoloji ve bilgiyi imitation'a rağmen
- > sürekli üretiyor ve ayakta kalabiliyor.

Tabii ama bunun nedeni piyasaların serbest olmaması. Zaten piyasalar hiçbir zaman serbest olmadı.

Ayrıca, serbest piyasa serbest piyasa diye sayıklayanların aslında istedikleri serbest piyasa değil, piyasa düzenlemelerinin kendi istedikleri gibi olması.

Sabri

Atilla Çifter:

- > sözün özü, bilginin Marjinal Maliyeti yeni üretilebilen
- > bilgi'ye ve bunun pazar gücüne bağlıdır. Eğer pazarı
- > bitmişse ve yeni üretilen bilgi yoksa marjinal maliyet
- > sıfıra eşitlenmiştir.

Şuraya da bir düzeltme yapayım. Bilginin marjinal maliyeti yeni üretilen bilgiye ve bunun pazar gücüne bağlı değildir. Marjinal maliyet her zaman sıfır çünkü, ya da sıfıra çok yakın, örneğin bilgiyi bir CD'ye kopyalayıp dağıtıyorsak. Bu sözü geçen şirketlerin hala bilgi üretebiliyor olmalarının nedeni sahip oldukları çeşitli tekeli hakları nedeniyle marjinal maliyet fiyatlaması yapmak zorunda kalmamalarıdır.

Örneğin, markalar tescilli olmasa, marka geliştirmek söz konusu olamaz. Düşünsenize, herkesin Sony marka müzik seti üretebildiği bir piyasada, Sony şirketinin ürettiği müzik setleri nasıl ayrışabilir?

Halbuki Sony şirketinin Sony markası üzerinde tekeli hakları var. Bu yüzden, Sony şirketinden başkası Sony markasını kullanamaz. Zaten böyle olmasa, "modern pazarlama" da bir işe yaramaz.

Özetle, bilginin marjinal maliyeti her zaman sıfırdır (ya da sıfıra çok yakın). Ama bu fiyatın sıfır olacağı anlamına gelmez. Fiyatın sıfır olması için, piyasanın serbest olması gerekir, ki şirketler marjinal maliyet fiyatlaması yapmak zorunda kalsınlar, neoklasik iktisada göre tabii.

Sabri

Yazar:
Sabri Öncü

Atilla:

- > Sevgili Sabri,
- >
- > Bilginin Marjinal Maliyetinin sıfır olması Patent ve
- > Marka haklarının olmaması durumunda geçerli, burası
- > doğru. Ama mevcut durumda bu haklar var.

Değil tabii! Patent ve marka hakları olsa da olmasa da bilginin marjinal maliyeti sıfır. Patent ve marka hakları olduğunda sıfır olmayan, bilginin fiyatı. Öte yandan, bu haklar var ve ben de bunu diyorum zaten.

- > Piyasaların Vincent de'nin felsefesi ile pür serbest
- > olması pek mümkün değil, zaten Romer(1986)'in Yeni Büyüme
- > Kuramı'nın ayaklarının yere basmaması'nın sebebi makalesinden
- > yaklaşık 200 önce başlayan bu düzenlemeleri dikkate almaması
- > oldu(Patent Hakları ve Markalaşma).

Ben de böyle düşünüyorum. Zaten bu yüzden bırakın bu serbest piyasa ayaklarını, o istenilecek bir şey değil deyip duruyorum. Nasıl ki tümüyle merkezi planlamayla yürüyen bir ekonominin çalışması mümkün değil, serbest piyasalarla yürüyen bir ekonominin de çalışması mümkün değil, nedenler farklı olsa da.

Bunların ikisi de bir deyneğin böklü uçları, biri sağda biri solda, ya da birbirinin karşıtı olan.

- > Bilginin marjinal maliyeti ne yokluktur nede sıfırdır,
- > bu maliyet en başta "tekel gücüne bağlıdır", ki buda
- > patent haklarına dayanır.

Burada anlaşamayacağız. Bilginin marjinal maliyeti sıfırdır tekel gücü olsa da olmasa da, yukarıda da dediğim gibi.

Bir kez daha anlatayım istersen. Sen de bu risk işleriyle uğraşan bir bankacı olduğundan şu örnek hoş olabilir:

Ben eskiden, risk yönetimi işindeyken, her ay bir kovariyans matrisi üreten bir takımı yönetiyordum. Bir müşterimiz de olsa, bin müşterimiz de olsa, o kovariyans matrisinin üretiminin maliyeti hep aynıydı. Kovariyans matrisini bir kez ürettik mi ama, bunu bir web sitesine koyup, isteyen herkesin indirmesine izin vermemizin bize getirdiği hiçbir ek maliyet yoktu. Tabii enayi olmadığımızdan koymuyorduk ve tabii elimizde tekelci haklar olduğundan bu matrisi bizden

alan bir başkasının da böyle bir şey yapmasına izin vermiyorduk ama, gördüğün gibi marjinal maliyet sıfır bu üretimde.

Sıfır olmayan fiyat, senin deyiminle, mevcut durumda patent ve marka hakları olduğundan.

Aşağıda Lucas' dan bir paragraf var. Lucas şu rasyonel beklentiler kuramının Lucas'ı. Bu paragrafı bana bir arkadaşım göndermişti, bu yüzden nereden alıntı olduğunu bilmiyorum ama, istenilirse öğrenebilirim.

> In effect Samuelson told his colleagues: 'Face it, you live
> in a world where virtually nobody has any faith in this
> laissez-faire religion of yours. I'm offering a substitute
> ideology that precedes the inability of a competitive
economy
> to take care of itself but also offers a management system
that
> is, say 95% consistent with laissez-faire.' These were hard
> times, and this was too good a deal to pass up. We took it.
> So did society as a whole. Conservatives were a little
grumpy,
> but how bad off could we be in a country where Paul
Samuelson
> was viewed as a leftist?"

Bizim durum da pek farklı değil aslında. Biz de Dervis' in solcu görüldüğü bir ülkede yaşıyoruz.

Yine de, "ne mutlu Türküm diyene!"

Sevgiler,

Sabri

Yazar:
Atilla Çifter

Sevgili Sabri,

Bilginin Marjinal Maliyetinin sıfır olması Patent ve Marka haklarının olmaması durumunda geçerli, burası doğru. Ama mevcut durumda bu haklar var.

Adam Smith(1776)'den daha önce fizyokratların öncüsü ve Adam Smith'in fikir babası olan Gournay Vincent de'nin "Laissez faire, laissez passer," felsefesinin zengin ulusların zenginliği yerine global zenginleşme ile zengin ulusların gelişimini yavaşlatabileceği serbest piyasa ile ilgili ilk ciddi yaklaşımlardan yaklaşık 150 yıl sonra(1787-ABD'de patent hakları ile ilgili ilk düzenlemeler) anlaşıldı, üstelik o dönemde

---

bilginin mobility'si bugünkünün 100'de biri bile değildi. Piyasaların Vincent de'nin felsefesi ile pür serbest olması pek mümkün değil, zaten Romer(1986)'in Yeni Büyüme Kuramı'nın ayaklarının yere basmaması'nın sebebi makalesinden yaklaşık 200 önce başlayan bu düzenlemeleri dikkate almaması oldu(Patent Hakları ve Markalaşma). Üstelik pazarlama'nın temelleri de 1986'dan çok önce 1900-1940 yılları arasında atıldı. Zengin uluslar Patent Haklarını en iyi şekilde kullandılar ve bunu ,serbest piyasa ekonomisine uymasa da, entegre etmeyi başardılar. Bugün bu unsurları noeklaşık çerçeveye indirgeyip serbest piyasaya uymamaktadır ve değerlendirmelerimizi buna göre yapmalıyız fikri ise teorik olarak doğrudur, ancak pratik olarak yanlıştır. Çünkü bir ürünün marjinal maliyetini ölçmek istiyorsak teorik çerçeve ile birlikte pratikteki durumu da dikkate almalıyız.

Bilginin marjinal maliyeti ne yokluktur nede sıfırdır, bu maliyet en başta "tekel gücüne bağlıdır", ki buda patent haklarına dayanır. Markalaşma ve pazarlama sonrasında geliyor ve serbest piyasa ekonomisine tam uyuyor.

Saygılar

Atilla Çifter

Bu bölümdeki tartışmalar TSP platformunun ana grubu Tech-Strategy grubundaki yazışmalardan derlenmiştir.

Tartışmaların tamamına

<http://groups.yahoo.com/group/Tech-Strategy/>

adresinden ulaşılabilir. Gruba

tech-strategy-subscribe@yahoogroups.com

adresine boş bir e-posta atarak üye olabilirsiniz.

Yazar:
Alper Bilge Ogu

Önerdiğiniz sistem yaklaşık olarak bence doğru ama bana göre eksiklikleri var . Dediğiniz gibi eğitimin Lise öncesine aktarılması doğru bir davranış olacaktır ama ne yapmak istediğini bilen öğrenci için. Ben bir bu maratona katılmış insanlardan birisiyim. ve çevremde çok şey gördüm. Zeki olmayan , sosyal nitelikleri eksik, sistem anlayışını oturtamamış, yaratıcılığı gelişmemiş insanların ön safhalarda yer aldığını gördüm. Çünkü bir baskı sonucu çalışıyorlardı anne baba ve çevre. Üniversiteye gelip te hala hangi bölümde okuyacağını bilemeyen ne yapmak istediğine karar verememiş insanlar var. Genelde amaç:Para+Statü. Bakın kişisel gelişim uzmanlarına sorun Para ile Motive olan insan başarısız insandır. Para için çalışan insan iş yapmaz. Sistem de bilgi yüklemesinden çok eğitim yapmalıyız bakın eğitim ile öğretim farklı unsurlardır. Bizler ilkokuldan beri öğretim görüyoruz gördüğümüz eğitim bir öğretim şeklinde örn:Adam öldürmek suçtur ibaresi varıd hep. aslında Adam öldürmek neden suçtur çocuklara bunu öğretmek gerekir yani eğitim budur. Çocuklara F=ma formunu öğretmek yerine ona nasıl ulaşacaklarını öğretmek daha doğrudur. Bugünkü eğitim sistemimiz şunu hedefliyor tüm Türkiye üzerinden insanları araştırıp içlerinden 1 tane mükemmel bir lider çıkarmayı hedefliyor. Sistemimize bakın bir strateji uzmanı yetiştirmek için yönetici yetiştirmek için mükemmel ama bir eksik var bu liderin yönlendirebileceği bir toplum yok çünkü toplumda herkes lider. Benim önerdiğim sistem ise şu

Hedeflenen İnsan Modelleri

1. Sistemi anlayan ve çalışma mantığını oturtmuş insanlar.
  2. Sistemin içinde teknik bir rol ve statü bulan insanlar
  3. Sistemi yönetici , geliştirici insanlar
  4. Sistemi geliştirici insanlar
-

bu 4 insan modeli sırası ile İlköğretim,Ortaöğretim Lisans ve Lisans Üstü eğitime denk düşmekte. Bu insanlara örnek olarak şu verilebilir:

İlköğretim:Şöförlük gibi Özel nitelik istenmeyen insan grubu

Orta Öğretim:Bilgisayar teknisyenliği gibi bakım ve onarımdan anlayan insanların yetiştirilmesi

Lisans:Bilgisayar mühendisliği gibi teknisyenlerin çalışma durumlarını denetleyen oluşan yeni problemlere çözümler oluşturabilen insanlar

Yüksek Lisans:Yüksek Bilgisayar Müh gibi ARGE- alanlarında çalışan yeni bilgisayar teknolojilerinin gelişiminde rol alacak insanlar.

Şu anki sistemde dediğiniz gibi 2 yıl boyunca temel bilgiler veriliyor. tıplı 2 yıllık üniversiteler gibi bilgisayar programcısı olarak çıkıyorlar. Mühendis problemleri hesaplar bunları modelleyip çözümü üretirir.

İlköğretim boyunca insanlara sistem konusunda bilgi içeriği verilecek quantum mantığı ile yani hiç bir bilgi ne doğru nede yanlış ilkesi ile bilgin, neden ve sonuçları araştırılarak öğretilecek. Bana göre verilmesi gereken en önemli dersler Ekonomi, Yönetim ve Organizasyondur. Çünkü toplum olarak yönetmeyi vede yönetilmeyi bilmemiz gerekir. Uygulamalı olarak simülasyon şeklinde çocuklara gerçek hayattaki roller ve statüler öğretilmelidir. Örneğin öğrencilere Banka simülasyon eğitimi verilerek birini veznedar birini banka memuru birini banka müdürü bir kaçınıda müşteri yaparak problemlerle kaşılarıtlarında nasıl bir yol izleyecekleri öğretilmelidir. Öğretmen bilgi kaynağı değil yönlendirici olmalıdır. Sorgularla çocuğun düşünmeye teşvik etmeli problem çözme mantığını oturtmalıdır. Laiklik din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması diye öğretmemeli laikliğin olduğu ve olmadığı ülkeler gösterilerek laikliğin ne olduğu çıkarılmalıdır. ilk öğretimde eğitim görsel ve de interaktif olmalıdır. Çocuklara mümkün olduğunca bugünkü hayatı anlatan oyunlar sunulup Sims gibi Cumartesi günleri çocuklar bilgisayarlarla bu oyunları oynamalıdır.

İşte Benim Kafamdaki Proje burada başlıyor. Bir eğitimci olmadığım için bazı endişelerim var. Projeyi anlatıyorum.

Orta Öğretim:İlkokul dönemi boyunca rehberlik bilgieri toplanıp bireyin hangi alanlarda başarılı olabileceğine dair raporlar oluşturulup Şehir dışında Eğitim Köylerinin Kurulması

Şehirdeki tüm Lise öğrencilerinin 4 yıl boyunca burada eğitim görmesi gerekir. Alacağı eğitimler teoriden çok uygulama

ağırlıklı olacaktır. Kredili sistemdeki gibi Birey rehberlik raporlarının yönlendiriciliğinde istediği dersleri alacaktır. Temel Dersler alınması zorunlu iken diğer dersleri seçmeli olarak kendi hedefleri doğrultusunda alabilecektir. Bakın önemli olan geri dönüş için her zaman bir kapı bırakmaktır sizin önerdiğiniz sistemde karşı çıktığım nokta bu Yani ben şunu çok yaşadım küçükken sınıfta ilk okuma yazmayı öğrenen ben olmama rağmen öğretmenim ayrımcı olduğundan okulda gösterebileceğim asıl başarıyı gösteremedim.

Okuldan soğudum. ama bugün ODTÜ'deki bir konferansta endüstri müh. son sınıf öğrencilerinin bile ceplayamadığı sora cvp verebildim yani okuldan bağımsız olarak kendimi geliştirdim zekama da yeterince güveniyorum. Başka bir örnek arkadaşarımdan. Ben Anadolu lisesine ilkokulda girenlerdenim. yani ilk okulda Eskişehir'in en iyi 200 öğrencisinden birisiydim benim dönemimde ilköğretim 8 yıla çıktı ve benimle sınava giren arkadaşarıım yeniden sınava girip Anadolu lisesini bizim okulda okudular normalde bu insanlardan daha iyi olmam gerekir değil mi ama durum öyle değil işte aralarında

Boğaziçi elektronik'te, ODTÜ makine müh ve daha birçok iyi üniversitede okuyan arkadaşarıım çıktı. işte onlara 2. bir fırsat verilmişti ve de onlar bunu en iyi biçimde değerlendirdiler ilk okulda ben onların önündeyken şimdi onlar benim önümde. Yani bu örnekleri yazmaya devam edersem herkes sıkılır. Ben bu sebeple Üniversite sınavının şart olduğunu düşünüyorum. İnsanları başarıları ile değil zekalarıyla üniversiteye almak ben bir çok insan tanıyorum sistem karşı çıktıkları için 1. olarak girdikleri okulda ortalama değer tutturana insanlar yani zeki insanlar sisteme aykırı insanlar bunlardan biriside benim.

Bugün benim bir geri dönüş kapım var istediğim an okulu bırakıp yeniden ÖSS ye hazırlana bilirim bu okul beğenmem vb durumda açık olan bir kapı eğer bu kapı kapanırsa not ortalaması ile girdiğim bir okuldan mutsuz bir insan olarak çıkabilirim. tabii en önemli durum şu KOPYA ve de EŞİTSİZLİK bugün sınava giren bütün öğrenciler aynı gözetmen aynı sınav koşullarında girmiyor FEN lisesindeki 3.50 yalan bir öğrenci ile normal bir lisedeki 3.50 öğrenci aynı kefeye konulamaz. Düz lisede olup ta ODTÜ Makineye giren arkadaşarıım var yani eşit bir dağılımı sadece ortak bir sınavla sağlayabilirsiniz.

Lisans : Burada problem çözme yönetim ekonomi sistem yaklaşımı gibi proje hazırlayıp bunların günümüz iş koşulların makul ve de akllı çözümler olmasını sağlamaktır.

Orta Öğretimde alınan Uygulama derslerinin Burada teorikleştirilmesidir.

Yüksek Lisans yaratıcılık sistem çözümlemesi ve birleştirilmesi gibi konularda eğitim almış yeni sistem çözümleri sunabilecek bireylerin yetiştirilmesi Tamamen Teori ağırlıklı bir eğitim. Uygulamaların proje tesliminde gerçekleştirildiği bir sistem.

Bakın 1923'lerde Eğitimin öneminden bahsedilip eğitim seferberliği başlatılmış bugün ise Eğitimin kalitesinden bahsedilip 2. Eğitim Seferberliğinin toplumca gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Ama Profesörler Hükümet bunların araştırılmasını gerçekleştirip firmaların üzerilerine düşen sosyal sorumluluğu gerçekleştirip Bu seferberliğin başlaması gerekiyor. Bugün eğitimdeki en büyük sorun kısır döngü bizler düşünen bireyler yaratamıyoruz koyun gibi güdülen bireyler yaratıyoruz. Böylece ayaklar baş başlarda ayak oluyor. Eğitimde günümüzün ihtiyaçlarının doğurduğu bazı temel felsefeler vardır: Bunlar Kaostan gelen her şey birbirine bağlıdır, Quantumdan gelen Hiç bir şey ne doğru nede yanlıştır. Bu ikisinin birlesimi ile şu cıkıyor her şey birer fonksiyon gibidir değer fonksiyona girdiğinde yeni bir değer alıyor yani adam öldürmek her zaman suç değildir eğer kendinizi savunuyorsanız bu suç değildir.

İnsanların Zekaları Multi Logic kavramı ile çalışır yani zeka tek değildir çokludur. Bu sebeple IQ testlerine inanmam. İnsanı zeki yapan ne kadar çok bildiği veya beyninin ne kadar büyük olduğu değil diğer zekaları ile kurduğu ilişkilerdir. yani 3D Matris diye adlandırıyorum buda bilgilerin qbitler şeklinde işlendiği gerçeğini gösteriyor. Biraz karışık konulara girdim. kusura bakmayın. Ama sistemde insanların geri döneceği bir açık kapı bırakmayı unutmayın yoksa kısır döngü işlemeye devam eder. Saygılar...

Alper Bilge

Yazar:
Araş.Gör. Ahmet
Sezgin

Sayın Kaya
Yazınız iyi niyetle yazılmış bir yazı ancak bu şekilde kurulacak bir sistem içerisinde bazı dezavantajları da barındıracaktır. Örneğin bir ortaokul öğrencisi geleceğini çok önemli şekilde etkileyecek bu tarz bir kararı almakta ne kadar ehil olabilir? Ayrıca acaba bu kararı kendisini yoksa veli mi verecektir. Söylediğinize yakın bir sistem şu anda meslek liseleri için geçerlidir ve meslek liselerinin hali ortadadır Öğrencileri ne piyasada iş yapabilmekte nede üniversite sınavlarında başarı göstermektedir. Bunda her ne

---

kadar ağırlıklı gördükleri meslek derslerinin sınavlarda sorulmaması da etken olsa da temel sorun öğrencilerin ve velilerin bu okul ve bölümleri bilinçsiz seçmeleri ve çocuğun hiç bir fikri olmadığı bir bölümde okumak zorunda kalmasıdır.

Şu anda sistem zaten öğrencileri fen , sosyal, TM olarak ayırıyor ve ilgili alan derslerini veriyor.

Üniversite sınavının son ana yığılması bence de doğru değil ama çözüm not ortalaması olamaz çünkü A Lisesindeki B sınıfının 50 puanı ile C sınıfındaki %0 puanı bile farklılık arz eder. Eğer bunu daha büyük çapta örneğin Konya Fen Lisesi (ki gerçekten zeki öğrencilere ağır bir eğitim verir) ile Uşak iline bağlı bir ilçenin lisesindeki notlar arasında dağlar kadar fark olacağı da gayet açıktır. Bunun galiba Türkiye için en doğru çözümü ÖSS+ÖYS veya lisede her sınıftan sonra yapıp ortalama alınacak 3 sınavdır.

Ayrıca şu da zannediyorum ki göz ardı ediliyor : lisede verilen bazit bir Newton fiziğinin amacı bir insana bir meslek kazandırmak değil farklı görüş açıları kazandırmak ve düşünme yeteneğini artırabilmektir.

Araş.Gör. Ahmet Sezgin

Yazar:
Bülent Hoş

Aykut Bey'in düşünceleri ve güzel fikri insanların aklına hoş geliyor. Ben de üniversitede okurken bu noktaya gelmişim. Meslek lisesinden gelen arkadaşlarımız bize göre meslek derslerinde daha başarılı idiler. Ben YTÜ Elektrik mühendisliğini bitirdim. Şimdi Teknik ve meslek lisesinden çıkan öğrenciler mühendislikleri kazanmaları hayal. İmkani yok başaramazlar.

Bu arada meslek liselerinde genel olarak 2 yıl temel eğitimlerden sonra branşlara ayrılmasının daha doğru olacağına inanıyorum. Daha sonrada başarılı öğrenciler lisansa eğitime devam edecekler, diğerleri kaliteli birer teknisyen olarak iş hayatına atılacaklar.

Herkese selamlar,

Bülent Hoş

Teknoloji

En Az Yüz Yıl Adam Olamayız

Faruk Karaman

Türkiye’de neden teknoloji üretilemediği sorusu en kalsik sorulardan birisi. Bu konuda yıllardır çok uzun tartışmalar yapıldı ancak artık bu nedenin ne olduğu hakkında kafamda kesin bir fikir oluşmaya başladı.

Teknoloji üretemeyiz çünkü alışkanlıklarımız ve kültürel geçmişimizden gelen bazı unsurlar buna engel. İşte teknoloji üretememe nedenlerimiz:

1. Düşünce ürünlerine saygımız yok. Bizim için bir ürünün para etmesi için yenilir, yutulur elle tutulur yani uzayda yer kaplayan bir şey olması gerek. Bilgi, düşünce gibi soyut değerlere para ödemeyiz,
2. Ortak iş yapma kültürümüz yok. Birisi iyi bir şey yaptığında o kişiye yardım etmek yerine kendimiz de onun benzerini yapmaya çalışıyoruz. Bu şekilde emekler bölündükçe bölünüyor.
3. Sıra dışı olana düşmanız. Herkesin ortalama bir yerlerde olmasını ve ortalama işler yapmasını istiyoruz. Farklılıklara tahammül edemiyoruz.
4. Kısa vadeli düşünüyoruz. Uzun vadeli yatırımlar ya da uzun vadede çıkabilecek sorunlara karşı şimdiden önlem almak bizim kültürümüzde yok.
5. Çalışarak bir yere gelmek yerine kurnazlığı tercih ediyoruz. Herkes kurnazlık yapınca da sonuçta herkes kaybediyor.
6. İş ahlakı, dürüstlük kağıt üstünde. Kısa vadeli karlar bizim için daha önemli. Anlık yaşıyoruz. Ne geçmişten ders alıyoruz ne de geleceğe hazırlanıyoruz.

Elbette bu maddelere başkaları eklenebilir. Ancak kültürümüzün övündüğümüz ölçüde üstün bir kültür olmadığını ispatlıyor bütün bunlar. Kitaplarda bize öğretilen Türk profili yukarıdaki çizilen portreye uymuyor tabii ki.

Ancak gerçekte bu ülkede yaşayan insanlar, bu ülke halkı yukarıdaki bozuk alışkanlıkları yaygın olarak taşıyor. İş yapmayı, üretmeyi, çalışmayı sevmeyen bir toplumuz. İş yapmak isteyenlere de hayatı zindan ediyoruz.

Ben de sizler gibi Türk'lerin ne kadar üstün bir millet olduğunu okuyarak yetiştim. Fakat okuduğum o Türk'leri etrafımda göremiyorum. Bir yere kaybolmuş olmalılar ama nereye? Etrafımda gördüklerim hiç de dürüst ve çalışkan değiller örneğin.

Elbette uzun vadede bütün bunlar dönüp toplumun umarsız, toplumsal sorunluktan uzak "adam sen de"ci bireylerini etkiliyor. Hiç bir zaman Almanlar gibi otomobil, Japonlar gibi TV, Amerikalılar gibi bilgisayar üretemiyoruz ve bu gidişle de üretemeyiz.

Ülkenin geri kalmışlığını dış güçlere, sermaye yetersizliğine bağlayan görüşler yaygındır. Bu görüşlerin %100 haksız olduğu belki söylenemez ancak çoğunlukla bahane olarak kullanıldıkları da bir gerçektir.

Bu ülkede yeterli sermaye birikimi olmadığı bir büyük Türk yalanıdır. Yeterli birikim fazlasıyla vardır ancak doğru şekilde değerlendirilememektedir. O yüzden bu ülke çok zenginleşse, para harcayacak yer arasa yine teknoloji üretemeyecektir. Çünkü zengin Arap ülkeleri gibi parasını lüks ithal otomobillere, gayrimenkule bağlayacak geri dönüşü olmayacak alanlarda sermayeyi heba edecektir.

Bu ülkede değişmesi gereken mantalitedir. Yukarıdaki maddelerde listelenen davranış kalıplarıdır. İşin kötüsü her nesil bir sonrakine bu kötü mirası aktarmakta pek mahir ve bunun aksine bir şeyler yapmaya çalışanlar da bu verimsiz ortamda tutunamıyorlar.

Bu ülkede para kazananın aklına gelen ilk şeyi o parayı bir güzel ezmek ya da yemekse o ülkede sermaye birikiminden de bir şey beklemek doğru değil. Tersine sermaye birikimi ya da yoğunlaşması gereksiz lüks harcamaları patlatmakta.

Bu kültürün değişmesi ise kolay değil. Eğitim bile bunun için yeterli değil. Sonuçta eğitimi verenler de bu kültürün içinden kişiler ve de bu kültürün sorunlarının farkında değiller. Kültürel sorunlarımız olduğunu tartışmıyorlar bile.

Kimse boşuna uğraşmasın bu kafayla bu ülke teknoloji üretemez. Üretse de satamaz. Bu ülke sadece başkalarının ürettiklerini kullanır. Çünkü halkı çalışmaz ve kurnazdır. Çalışan enayilerin ürettiklerine çuvalla para öder.

Bu kültür bu ülkede hep var mıydı bilmiyorum. Belki de imparatorluktan geriye kalan kara parçası imparatorluğun teknoloji açısından en verimsiz parçasıydı. Asıl verimli bölgeler ve insanlar kaybedildi belki de.

Türk'e Türk propagandasından hoşlananlar bu yazıma tepki gösterecekler. Oysa, sorunu doğru ortaya koymadan onu çözmek mümkün değildir. Sorun çok derin bir sorun ve daha çok mühendis, teknisyen ya da bilim adamı yetiştirmekle çözülemeyecek bir sorun.

Sorun toplumun sorunlarına duyarsız sadece o anı o da sadece kendisi için yaşayan duyarsız, bencil, sözümlü ona kurnaz bireyler sorunu. Bu topraklara toptan atom bombası atıp sıfırdan başlamak da mümkün olmadığına göre teknoloji üretmeyi unutmamız gerekiyor. Tabi, Avrupa Birliği'ne girersek ve bizim kurnazları postalayabilirsek ayrı. Yine de bu topraklar tekin değil. Buralara Alman'ı Japon'u yerleşse toprak onu yine dönüştürür. Teknoloji üretemez olurlar.

Ben bu yazıyı neden mi yazdım? Bir nedeni yok. İçimi dökmek için. Sonuçta ben de bu topraklarda teknolojinin yeşermeyeceğine ikna oldum. Kireçli toprakta nasıl ot bitmezse bu kafanın olduğu ortamda da uygarlığın üst düzey ürünleri yeşermez. Bir şey var ve olmuyor işte. Bu coğrafyada yetişmiyor, yeşermiyor bilim, sanat, teknoloji vs. vs....

Yeşermesi için gününbirlik düşünen kafanın değişmesi lazım. Bu kafanın değişmesi için ise en az 100 yıl gerekir. İşte bu çalışmalar işe yarayacaksa belki o yüz yılı seksen yıla indirerek işe yarayacak. Sonucunu göremeyeceğimiz bir uğraş bu.

Aslında yüz yıl sonra bir şeylerin değişeceğine bile o kadar emin değilim ama neyse. O bile fazla hayalperestlik gibi geliyor.

“Öğrenilmiş çaresizlik” mi dediniz? Öğrenilmiş olsa ne olur olmasa ne olur? Sonuçta geldiğimiz nokta aynı. Her birimizin bu resimde katkısı var. Sonuçta bizlerden oluşan bu toplum bazı alanlarda bu ölçüde beceriksiz işte.

Onu başkası bu hale getirmiş ya da kendi bu hale gelmiş ne fark eder? Önemli olan eksik olan yetenekleri kazandırmanın zorluğu.

Bu zorluk yola çıkan üç beş kişiyi de bunaltınca, nasıl gelmişse öyle gidiyor işte. Güneş, deniz, kum. Teknoloji bizim neyimize? Kafayı mı yedin? Ne teknolojisini, ne üretimini?

İnternet ve Dönüşüm

Artemiz Güler

Tam emin değilim ama ilk olarak 1996 yılıydı sanırım e-posta ve internet dünyası ile tanışmam. Üniversite bitiyordu ve ben yurtdışındaki yüksek lisans olanakları için araştırma yapmak istiyordum.

Amerika'ya, hatta İstanbul'daki ofislerine gitmeden internette yaptığım araştırmayla epey bilgi topladığımı hatırlıyorum.

Gerçi, lisedeyken (İzmir Fen Lisesi) o zamanlar Ege Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği'nde dahi olmayan bir erişimimiz vardı, siyah üzerine yeşil karakterli ekran içeren, daha eski bir anı olarak. Herhalde o günkü erişim, üniversiteler arası erişimi sağlayan internetin ilkel formuydu :)

Neyse, üniversite sonrası girdiğim iş hayatımın ilk yıllarında internet yoktu :(

Artık internet işte, evde, her yerde... Hatta bazı yerlerde, örneğin bazı otellerde, alışveriş merkezlerinde, dizüstü bilgisayarınızı (tabi bazı özelliklere sahip) alıp herhangi bir telefon hattı olmadan da internete girebiliyorsunuz.

Peki interneti neler için kullanıyoruz biz Türkler ? Kurumsal ve bireysel olarak ben hala etkin olarak kullanamadığımı düşünüyorum. Kamuda bu konuda belli bir girişim görülse de bütünlükten uzak olduğu için genele yayılamıyor. Bazı belediyeler, silahlı kuvvetler, polis benzeri kurumlarda olan dönüşüm hem yeterli değil hem de genele yayılmadığı için kopuk olabiliyor.

İstanbul'da yaşarken, pasaport için Emniyetin sitesinden e-başvuru yapmıştım. Sitede başvurunun internetten yapılması halinde, önceden doldurulan bir formun nüfus kütüğünüze siz gitmeden ulaştırılması nedeniyle başvurunun daha hızlı olacağı yazıyordu. Ben de dediği gibi yaptım. Formu internetten doldurdum ve 2-3 gün sonra gittim ki, kütüğümden cızz diye geldiği için :) zaman kazanayım (!).

Benim gitti diye bildiğim form, emniyet vakfına X lira bağış alabilmek için tekrar karşıma çıkmaz mı ?

Tabi ki internet iyi bir şey olsa da, zihniyet değişmediği zaman, her şey aynı kalıyor.

Özel sektör de dahi kurum internet sitesi dendiği zaman, durağan ve kuru bir şirket broşüründen öte gitmeyen tasarımlar anlaşılıyor. Bırakın internet üzerinden satışı, çalışanlara, bayilere, müşterilere ulaşmayı; ürün ve hizmetleri bile yeterince tanıtmayan yapılar görüyoruz.

Bireylere baktığımızda en iyimser kaynaklara göre Türkiye'de nüfusun %87'si İ'den bile habersiz :(

Ama hem kurumlar hem de bireyler bu dönüşümü yaşamak zorundalar. Yakın gelecekte hem kamu hem de özel sektör yapmak zorunda kalacağı sanal hamlelerle bu alemde daha çok yer alacak. Bireyler de bu uygulamalardan yararlanmak ve belki de kendileri de yaratmak için internet dünyasına girmek zorunda kalacaklar.

Dünyada daha önce yaşanan tüm yapısal dönüşümlerle kıyaslandığında, bu dönüşüm - internet erişimi olan - herkese açık . Bireysel olarak da katılabileceğiniz bu dönüşüme ayak diremeden, devlet, şirket, kurum veya birey olarak hazır olmamız gerekiyor.

Bol internetli günler diliyorum:

Artemiz Güler :)
"R.T."

Eğer Tech-Strategy bülteninde yazılarınızın yayınlanmasını istiyorsanız info@tech-strategy.org adresine kendinizi kısaca tanıtan bir yazı ve daha iyisi bir özgeçmiş ile birlikte MS Word formatında yazılarınızı yollayabilirsiniz.

Editör ekibimiz gerekli inceleme yaptıktan sonra yazınızın yayınlanıp yayınlanmamasına karar verecektir. O nedenle yazınızı göndermeniz yayınlanacağı anlamına gelmemektedir.

Yine eğer editör ekipte yer almak isterseniz özgeçmişinizle birlikte başvurabilirsiniz. Aynı şekilde sponsor olmak, maddi yardımda bulunmak veya reklam vermek için de yukarıdaki e-posta adresi kullanılabilir.

Eko-Teknoloji aylık bir e-dergi olduğundan güncel olaylardan yola çıkılsa bile yazılan yazıların orta ve uzun vadeli perspektifler içermesine önem veriyoruz.

Platforma katkıda bulunmak isteyen kişi ve kurumlar ilgili bilgileri

info@tech-strategy.org adresine yazarak öğrenebilirler.

Sizlerin katkılarıyla bülteni daha da geliştirmek ve zenginleştirmek dileğiyle.

Bazı Teknoloji Stratejisi Grupları

<http://groups.yahoo.com/group/BiotechnologyTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>

<http://groups.yahoo.com/group/ERP-Turkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Elektronik-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/Finans-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/HighTechHR>

<http://groups.yahoo.com/group/Industrial-Design>

<http://groups.yahoo.com/group/Insaat-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/InsanKaynaklari-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/Nano-technology>

<http://groups.yahoo.com/group/SupplyChainTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Tech-Strategy>

<http://groups.yahoo.com/group/TelecomTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Tekstil-Grubu>

Eko-Teknoloji

<http://groups.yahoo.com/group/UcukFikir>

<http://groups.yahoo.com/group/Universiteler-Grubu>

<http://groups.yahoo.com/group/VentureCapitalTurkey>

<http://groups.yahoo.com/group/Yazilim-Grubu>

Diğer gruplarımızın listesine www.tech-strategy.org adresinden ulaşabilirsiniz.